

ΕΞΕΛ.

ΦΘΙΝΟΓΙΩΡΟ

(Σκίτσο του κ. Γερ. Γρηγόρη)

ΓΑΛΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΑΡΘΟΥΡΟΥ ΝΙΟΥΡΔΙΑΚ

Η ΣΠΗΛΙΑ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ

—'Αργησε, πατέρα, σήμερα... Θά είσαι κουρασμένος!
—Μπά! Τά θουνά με ξέρουν έμένα κι' είμαι τόσο εύχαριστή-
μένος, πού δέν νοιώθω δίλγου κούρασι.

—Φάνηκε γενναϊόδωρος αυτός ό ξένος πού τόν ώδήγησε ά-
πάνω στό θουνό;

—Μέ τό παραπάνω, κόρη μου! Νά τί μου έδωσε...

Κ' έρριξε ένα πουγγί γεμάτο χρυσά νομίσματα πάνω
στό τραπέζι. Κατόπι έπρόσθεσε:

—Κάποιος βασιλικός πρέπει νάιναι, πού ταξειδεύει κρυφά..
Πού είνε τά παιδιά;

—Κοιμούνται άκόμη. Είχανε έμφνησι πρίν ζημερώσει άπ' τίς
άγριοφωνάρες τής γειτονιάς μας Μαντελέττα, πού μάλλον
πάλι τόν έγγονό της.

—Τή γρηά μάγιασα! Μου έρχεται νά τής στρίψω τό λαρύγγι,
σάν τή θλέπω μπροστά μου... Νά χτυπά ένα μισότρελλο παι-
δί!...

—'Ισως νά έγινε τόσο κακιά άπ' τή μοναξιά της.. Είνε και
σκατάσσα, κουτσή...

—Είσαι πολύ καλή, Μερσεντές, κι' όμως ό Θεός ξέρει πόσο
σέ μισεί αυτή ή μέγαιρα.

—Μέ μισεί γιατί ή μπέσρα μου προτίμησε σένα και δέν παν-
τρέψτηκε μέ κείνο τόν ληστή τό υιό της...

—Και πού πολύ γιά τήν έπιτροπή πού έχεις πάνω στόν δυστυ-
χισμένον τόν έγγονό της, τόν Πέτρο...

—'Τ' είν' αυτό πού λές, πατέρα...

—Χωρίς τίς συμβουλές και τή συμπάθεια σου, τό δύστυχο αυ-
τό δοσανό θά γινόταν ένας κλέφτης, όπως όλοι οι δικοί του.
Στάθηκες όμως ό φύλακας άγγελός του και γι' αυτό κι' εκεί-
νο ύπακούει πάντα σ' ό,τι του πής έσύ, μέ τή γλυκειά φωνή
σου.

—Θά μέ κάνης νά τό πάω άπάνω μου, πατέρα.

—Ναι, παιδί μου... 'Αν ήθελες, έσύ, θά μπορούσες νά ήμερώ-
σες και τά θεριά τού θουνού...

'Εκείνη τή στιγμή τά παιδιά έψήθησαν κ' έτρεξαν νά φιλήσουν
και ν' άγκαλιάσουν τή μεγάλη τους άδελφή και τόν πατέρα
τους. 'Ηταν πολύ χαριτωμένα και τά δύο, μέ τά κατακόκκινα
τους μάγουλα και τά σγουρά κατάμαυρα μαλλιά τους.

—'Η τρυφερή σκηνή συγκίνησε βαθειά τόν καλό πατέρα.

—'Αχ! Μερσεντές, ψιθύρισε στενάχοντας ό Ντιέγκο, άν δέν
χάνατε ή μητέρα σου, ή εύτυχία μας θά ήταν τέλεια...

***

«'Εν όνόματι τού νόμου!» άκούστηκε έξαφνα μία φωνή έξω.
Συγχρόνος ή πόρτα άνοιξε και μερικοί χωροφύλακες ώρη-
σαν στό φτωχικό δωμάτιο.

—Τί θέλετε; ρώτησε περίφωνα ό πατέρας τής Μερσεντές.

— Ντιέγκο Μοντεζουνέθ, κατηγορείται
πώς δολοφόνησε τή γυναίκα έναν ταξειδιώ-
τη, πού τόν ώδήγησε στό θουνό.

—'Εγώ!

—Νά κ' ή σασκούλα τού θήματος, έπε
κάποιος άπ' τούς χωροφύλακες, δείχνοντας
τό πουγγί μέ τά νομίσματα πού ήσαν έπά-
νω στό τραπέζι,

—Αυτά τά χρήματα μου άνήκουν, τά κέρδια τίμια, μου τά
δωσε ό ξένος πού τούβειξα τό δρόμο στό θουνό.

—'Ομολογείς, λοιπόν;

—Και γιατί θ' άρνιθώ τήν άλήθεια; Είχα ύποσχεθί νά μη
μλήσω, άσού όμως ό άνθρωπος σκοτώθηκε, δέν βλάπτει πεία
νά μλήσω.

—'Ωστε όμολογείς, πώς τόν ώδήγησε έσύ ως τή σπηλιά τών
Γύφτων;

—Μάλιστα, σενόρ.

—Τί ώρα;

—Κατά τά μεσάνυχτα!

—Κι' ύστερ' από δύο ώρες όι στρατιώτες μας, πού κατεδίω-
καν αυτόν τόν άνθρωπο, τόν θρήκανε σκοτωμένο μέσα στη σπη-
λιά...

—Είμαι άθώος, σενόρ.

—Κανείς άλλος όμως, εκτός από σένα, δέν τά ξέρει τά μο-
νοπάτια τού θουνού.

—'Ούτε και πληρώνουν οι ξένοι μέ τόσα λεφτά, πρόσθεσε' ένας
άλλος, μετρώντας τά χρυσά νομίσματα.

—'Ο ξένος είχε μαζί του ένα σακί γεμάτο χρυσάφι, μου τό-
δωσε μάλιστα και τό κρατούσα γώ στά δύσκολα περάσματα...

—'Αν ήθελα νά κάνω τό κακό, μπορούσα νά τόν ρίξω μέ μία
σπρωξιά στόν γκρεμό και νά κρατήσω τά χρήματα.

—Δέν θρέθηκε τίποτε κοντά στό πτώμα. Αυτό όμως τό σακ-
κούλι είνε άρκετό γιά νά σ' ένοχοποιήση, Ντιέγκο... Είσαι φτω-
χός...

—Φτωχός, μέ τίμιος, σενόρ.

—'Ως σήμερα, τό παραδέχομαι... 'Αρχίζει όμως κανείς τό
κακό...

—Μά, δέν μου λέτε, σενόρ, είπε σκεπτικός ό δυστυχισμένος,
δέν μπορώ νά καταλάβω πώς μπήκανε οι στρατιώτες στη σπη-
λιά. 'Όταν έφυγα γώ κι' άφησα κεί τόν ξένο, αυτός τράσχηε
τό μικρό ξύλινο γεφύρι άπ' τό όποιο μπαίνει κανείς στη σπη-
λιά...

—'Θάπρεπε, λοιπόν, ό δολοφόνος νά ήτανε κρυμμένος από
πρίν μέσα στη σπηλιά... ή νά πέρσνε τήν ώρα πού περάσαμε
και μέισ... Τό πρᾶγμα καταντάει άπίστευτο...

—Ναι, θέθαια, άπίστευτο, Ντιέγκο. Είμαι όμως ύποχρεωμέ-
νος νά σέ στείλω φυλακή, είπε μέ κάποιο πόνο στη φωνή του ό
δικαστής.

—Είμαι άθώος, σενόρ, φώναξε ό οδηγός, κι' ό ίδρωτας τής
άγωνίας μουσκεύε τό μέτωπό του.

—Κατάθεσε κ' ή Μαντελέττα έναντίον σου. Σέ είδε, λέγει,
νά τρέχης ταραγμένος, καθώς γυρνούσες σήμερα σπίτι σου.

—Μά αυτή είνε μία μισότρελλη μάγιασα.

—Και όμως άκουσε δσα είπες, σάν γύρισες. Ούτε και σ' άρ-
νεύσαι πώς ήσουν ως τήν τελευταία στιγ-
μή μέ τό ξένο... κι' αυτά τά χρήματα έδώ..

Οι χωροφύλακες πήρανε τόν κατηγορού-
μενο. 'Η Μερσεντές και τά μικρά γραπώ-
θησαν άπ' τά ροχα του ξεφωνίζοντας:

—Μην άπελπίζεσαι, κόρη μου, είπε ό
Ντιέγκο, ό Θεός δέν θά έπιτρέψη μία τέ-
τοι' άδικία. Παναγία μου, φύλαξε τά παι-

δάκια μου...

Καί, καθώς βγήκε στην πόρτα, βλέποντας το πλήθος μαζεμένο, σήκωσε ψηλά το χέρι του και φώναξε:

—Ορκίζομαι στο αίμα του Σταυρωμένου, πως είμαι άθως. Ο Θεός θα φανερώσει τον ένοχο.

***

—Έ, λοιπόν! Θα πάω στα κάτεργα κι' ο τιμός ο πατέρας σου, ψιθύρισε κάποια φωνή στο αυτί της τρομαγμένης της Μερσεντές.

Ήτανε μιά άπαισία γρηά, που μόλις κρατιότανε στα δεκανίκια της, ή τρομερή Μελετέντα. Το πρόσωπο της μάγισσας έλαμπε από άγρια χαρά. Ο γιος της, είχε πεθάνει στα κάτεργα και χαϊρότανε τώρα, βλέποντας τη δυστυχία των ανθρώπων που μισούσε.

—Αν καταδικαστή ο πατέρας μου, το κρίμα θνήαι στο λαϊμό σου... Το ξέρεις πώς είνε άθως.

—Μπα! Τά ίδια λένε όλοι οι κακούργοι... Θα τον κρεμάσουνε!... είνε πάλι ή μέγα,ρα με τό ξεδοντιασμένο στόμα.

Η μέρα πέρασε γεμάτη άγωνία για την άμοιρη Μερσεντές. Τό θύμα ήταν άνθρωπος τού μνηστήρος τού θρόνου Ντόν Κάρλο και γι' αυτό τό έγκλημα φαίνοντανε πιο φριχτό στους ίπποκούς 'Ισπανούς: Είχαν σκοτώσει έναν προγεγραμμένο!

—Όλοι μας έγκατέλειψαν! φώναξε, κλαίγοντας ή Μερσεντές, καθώς έσπαινε τ' άδελφάκια της στην άγκυλιά της.

—Χχι όμως και γιό! άκούστηκε μιά φωνή πίσω της.

Ήταν ο Πέντρο, που την κύτταξε με τά χλιμμένα μάτια του.

—Ό! δυστυχισμένο μου Πέντρο, ξέρω καλά την άφροσύαι σου, μά τί μπορείς να κάνης έσύ!...

—Δέν έχεις έμπιστοσύνη ού μένα, Μερσεντές, και όμως έχεις άδικο. Τό μυαλό μου είν' άρρωστημένο, τό ξέρω, και κάποτε δέν ξέρω τί κάνω. Σ' άγαπώ όμως τόσο πολύ, πού θα κάνω τ' άδύνατα για να πάψης να κλαίς.

—Άλλοίμονο! Δέν μπορείς να κάνης τίποτε...

—Η γιαγιά μου είνε κακιά... Έκελίη κατάγγειλε τόν πατέρα σου. Θέλεις να πάγω να τί σκοτώσω;

—Τί λές, Πέντρο; Θα ήτανε τρομερό!

—Τί θέλεις λοιπόν να κάνω;

—Πρέπει να βρεθώ ό δολοφόνος. Μονάχα έτσι θα σωθώ ό πατέρας μου.

—Θά τόν βρω, Μερσεντές.

—Έσύ;

—Ναί! Κι' άπόψε μάλιστα, αυτή τή νύχτα. Έχω τό μέσον...

—Ποιά μέσον; ρώτησε ή δυστυχισμένη νέα, μη τολμώντας να ελπίση.

—Εμείς οι γύφτοι, όπως ξέρεις, μπορούμε να καλέσουμε τά πνεύματα των σκοτωμένων... Ξέρω τά μαγικά λόγια. Πρέπει να πάω κανείς τά μεσάνυχτα κει πού ξεψύχησε ό άνθρωπος, να πή τά έσρκια κι' άμέσως παρουσιάζεται ό νεκρός κι' άπαντά σ' ό,τι τον ρωτήσης... Θα πάγω στη σπηλιά των Γύφτων, θα καλέσω τό σκοτωμένο και θα τόν ρωτήσω ποιός τόν βάρσαε.

Η Μερσεντές άνατριχίλασε, βλέποντας τά μάτια τού Πέντρο.

—Μην τό κάνης αυτό, Πέντρο, δέν είνε χριστιανικά πράγματα...

—Θά τό κάνω... Δέν φοβάμαι γώ... Και θα πέτύχω.

—Μή, Πέντρο, σέ παρακαλώ, δέν πρέπει...

—Δέν έχουμε άλλον τρόπο να σώσουμε τόν πατέρα σου.

—Και φατάζεσαι πώς θα μιλήση ό σκοτωμένος; ρώτησε τότε ή νέα, προληπτική κι' αυτή, όπως όλες ή Σπανιόλες. Κι' άν πάθης τίποτα και σού!...

—Έχω τό φυλαχτό μου, κύττα, είνε τό μισότρελλο παλληκάρκι, και τί έδειξε ένα σακκούλακι αποπασμένο από παράξαινα, καθ' αστυχικά σήματα.

—Πέταχτο αυτό Πέντρο, είνε σύνεργα τού διαβόλου αυτό... Και βάλε αυτό στο λαϊμό σου, την Παναγία...

Κι' άμέσως έβγαλε τό δικό της τό φυλαχτό και τό πέρασε στο λαϊμό τού νέου, πού την κύτταζε, εύτυχισμένος.

—Φεύγω, είνε κατόπιν έκείνος. Η γιαγιά κοιμάται, δέν θα καταλάβη πώς λείπω.

***

Πέρασαν μερικές ώρες. Η Μερσεντές, γονατιστή μπροστά στην Παναγία, παρακαλούσε κι' ο νούς της ήτανε στο δυστυχισμένο τόν πατέρα της. Πόσο θα υπέφερε!...

—Επί τέλους, γύρισε ό Πέντρο. Ήτανε λαχανιασμένος.

—Κάποιος βρίσκειται μέσα στη σπηλιά, είδα έναν ίσκιό κι' άκουσα πού μετρούσε λεφτά.

—Ο δολοφόνος θα είνε! φώναξε ή Μερσεντές.

—Αυτό σκέφτηκε κι' έγω κι' ήρθα να σέ ειδοποιήσω τρεχάλα.

—Τί έκανε! Θα φύγη!...

—Δέν μπορεί να φύγη, τράβηξε τό γεφυράκι, πού είνε μπροστά στη σπηλιά... Μονάχα άν έξη φτερά, θα ξεφύγη. Δέν είμαι τόσο ήλιθιος, όπως λένε.

—Τό ξέρω γώ, γι' αυτό σ' άγαπάω σαν άδελφό μου.

—Τρέχα τώρα στον δικαστή ή καλύτερα στον όδηγό τόν Λοπέξ, είνε φίλος τού πατέρα σου και θα φροντίση... Πάμε μαζί καλύτερα...

Στην άρχή, ωστόσο, κανείς δέν θέλησε να πιστέψη τά λόγια ενός τρελλού. Η έπιμονή όμως και τά κλάμματα της Μερσεντές, κατώρθωσαν να συγκινήσουν ως και τούς χωροφύλακες, και πολλοί ξεκίνησαν με πυροσούς και δικέλλες κατά τό βουνό. Μονάχα τό παράθυρο της Μαλεντέττα δέν άνοιξε, ενώ τό χωριό όλόκληρο σηκώθηκε στο ποδάρι.

***

Κείνη τή νύχτα, ενώ ο Πέντρο ήτανε με τή Μερσεντές, ή Μαλαντέττα σηκώθηκε άθόρυβα, βγήκε κρυφά από τό σπίτι της και τράβηξε για τό βουνό.

Παράξενο! Η παραλυτική γρηά δέν κρατούσε ούτε δεκανίκια, ούτε ραβδί στο χέρι. Περιπατούσε γρήγορα, σαν όλο τόν κόσμο. Κι' ό δρόμος δέν ήτανε διόλου εύκολος: Άπότομο τό μονοπάτι των γύφτων κι' έπρεπε να πιάνεται πολλές φορές από τά βράχια για να μη κυλιστή στο γκρεμό. Η γρηά όμως περνούσε όλα τά εμπόδια με θάρρος κι' έτρεχε να πάρη τό θησαυρό τού σκοτωμένου. Χρόνια λαχταρούσε ν' άποκτήση πολλά λεφτά και δέν αισθανότανε διόλου τύψεις για τό έγκλημά της. Αυτή, είνε μάθε τό δρομολόγιο τού προγεγραμμένου και κρύφτηκε από πρην στη σπηλιά, για να τόν σκοτώση. Και τώρα γελοούς, θασυμάζοντας κι' ή ίδια, πόσο λαμπρά τά κατάφερε όλα, και τό έγκλημα και την καταγγελία τού μισητού έθγρου της, τού ανθρώπου πού πήρε τή γυναίκα πού ποθούσε ό γιός της, ό ληστής. Ήτανε πειά κοντά, τέλειων, τά λεφτά θα ήτανε δικιά της. Θα τάπαινε τώρα κι' ύστερ' από λίγο καιρό θα πήγαινε μακριά, να ζήση πλούσια με τόν έγγονό της, σαν αρχόντισσα.

Μπήκε επί τέλους στη σπηλιά, έξεθαψε τό θησαυρό κι' άρχισε να γεμίζει τά σακκούλια πού έφερε μαζί της. Κάποιος θύρωσε την τάραξε έξαφνα... Γύρισε, κύτταξε, δέν ήτανε τίποτε. Ξανάπιασε τή δουλειά της, γέμισε τά σακκούλια κι' έκανε να βγή άπ' τή σπηλιά. Τότε όμως

της έέφυγ' ένα μουγκρητό άγριμιού... Τό γεφύρι δέν ήτανε πειά στη θέσι του!...

—Εμεινε κει, άκίνητη, άποσβολωμένη, νιώτοντας πώς χάθηκε.

—Όρες όλόκληρες κράτησε αυτή ή άγωνία της. Όσοι είνε πλημύρα τό φάτα κάτω, Μήπως καιγότανε τό χωριό; Μά, όχι, τά φάτα όλο και πλησιάζαν. Έβλεπε τίς κόκκινες φλόγες να ταλαντεύονται πάνω από τό βέραθρα, κι' όλο να προχωρούν, σιγά-σιγά, μά όλο να προχωρούν, να πλησιάζουν...

Σέ λίγο ημηέρωσε και τά πάντα χάθηκαν, έβλεπε όμως τώρα τόν κόσμο, πού έργάτανε πρós τή σπηλιά.

Τότε της ήρθε μιά ιδέα, μπήκε πάλι μέσα και κρύφτηκε στην σκοτεινότερη γωνία: Θα χυμούσε πάνω στον πρώτο πού θάμπαινε μέσα, κι' έτσι οι άλλοι θα τρούαζαν και θάφευγαν.

—Άκούστηκαν φωνές και κάποιος έλεγε:

—Στόν ύπνο του θα τά είδε όλ' αυτά ό χαζός!

Ο Πέντρο τότε μπήκε πρώτος στη σπηλιά. Σήκωσε τό άναμμένο δαδί, χωρίς να μπορείση να ιδη τίποτε. Την ίδια στιγμή όμως άστραψε στα μάτια του ένα μαχαίρι, κι' έπεσε ό δύστυχος καταγής πληγωμένος, θγάζοντας μονάχα μιά φωνή:

—Μερσεντές!

Η Μαλεντέττα έκανε πίσω, βγάζοντας ένα μουγκρητό θηρίου. Μονάχα άπ' τή φωνή κατάλαθε πώς χτύπησε τόν έγγονό της. Δέν μπόρεσε ν' άνθεή περισσότερο και σωριάστηκε νεκρή στο χώμα, τή στιγμή πού ό κόσμος ώρμούσε μέσα στη σπηλιά.

***

Ο Πέντρο δέν πέθανε.

Ο Ντιέγκο βγήκε άμέσως άπ' τή φυλακή και τόν πήρε σπίτι του. Η Μερσεντές τόν περιποίηθηκε σαν άδελφό, κι' έγινε καλά.

Τό άρρωστημένο μυαλό του έγινε κι' αυτό, ύστερ' από τις δινάτες αυτές συγκινήσεις. Δέν τού φανερώσαν όμως ποτέ τό πραγματικό όνομα τού δολοφόνου, ούτε τό θλιβερό τέλος της γιγαίας του. Νόμιζε πώς πέθανε ή γρηά στο κρεβάτι της, όσο ήτανε κι' αυτός άρρωστος.

—Έρη' εύτυχισμένος κι' ήρθε μιά μέρα πού ή Μερσεντές τού άπόδειξε πώς τόν άγαπούσε περισσότερο από άδελφό, άφού δέχτηκε να γίνη γυναίκα του.